

Београдска филхармонија
Belgrade Philharmonic Orchestra

Сезона 2017/2018

БЕОГРАДСКА ФИЛХАРМОНИЈА

Циклус: Земља

Диригент: **Габријел Фелц** / Conductor: **Gabriel Feltz**

Петак, 29. септембар 2017. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

www.bgf.rs

Лудвиг ван Бетовен

Симфонија бр. 6 у Еф-дуру оп. 68

Ludwig van Beethoven

Symphony No. 6 in F major Op. 68

Erwachen heiterer Empfindungen bei der Ankunft auf dem Lande / Awakening of cheerful feelings upon arrival in the countryside / Буђење радосних осећања по доласку у природу: Allegro ma non troppo

Szene am Bach / Scene by the brook / Сцена на потоку: Andante molto mosso

Lustiges Zusammensein der Landleute / Merry gathering of country folk / Срећно окупљање сељака: Allegro

Gewitter, Sturm / Thunder. Storm / Грмљавина. Олуја: Allegro

Hirtengesang. Frohe und dankbare Gefühle nach dem Sturm / Shepherd's song; cheerful and thankful feelings after the storm / Пастирова песма; осећања радости и захвалности након олује: Allegretto

Трајање: око 39 мин.

Рихард Штраус

Алпска симфонија оп. 64

Richard Strauss

Eine Alpensinfonie / Alpine Symphony Op.64

Noß / Nacht / Night

Рађање сунца / Sonnenaufgang / Sunrise

Успон / *Der Anstieg / The Ascent*
Улазак у шуму / *Eintritt in den Wald / Entry into the Forest*
Лутање уз поток / *Wanderung neben dem Bache / Wandering by the Brook*
На водопаду / *Am Wasserfall / At the Waterfall*
Утвара / *Erscheinung / Apparition*
На цветним ливадама / *Auf blumigen Wiesen / On Flowering Meadows*
На алпским пашњацима / *Auf der Alm / On the Alpine Pasture*
Кроз чикару и грмље на погрешној стази / *Durch Dickicht und Gestrüpp auf Irrwegen / Through Thickets and Undergrowth on the Wrong Path*
На глечеру / *Auf dem Gletscher / On the Glacier*
Опасни тренуци / *Gefahrvolle Augenblicke / Dangerous Moments*
На врху / *Auf dem Gipfel / On the Summit*
Приказа / *Vision / Vision*
Измаглица се подиже / *Nebel steigen auf / Mists Rise*
Постепено наоблачење / *Die Sonne verdüstert sich allmählich / The Sun Gradually Becomes Obscured*
Елегија / *Elegie / Elegy*
Затишје пред олују / *Stille vor dem Sturm / Calm Before the Storm*
Громови и олуја, Силазак / *Gewitter und Sturm, Abstieg / Thunder and Tempest, Descent*
Залазак сунца / *Sonnenuntergang / Sunset*
Смирај / *Ausklang / Quiet Settles*
Ноћ / *Nacht / Night*

Трајање: око 47 мин.

Концертмајстори: Тијана Милошевић и Мирослав Павловић
Concertmasters: Tijana Milošević and Miroslav Pavlović

На једном од *маратонских* ауторских концерата **Лудвига ван Бетовена** (1770-1827), 1808. године, изведене су његове Пета и Шеста симфонија, Четврти клавирски концерт, ставови *Gloria* и *Sanctus* из Мисе у Це-дуру, арија *Ah! perfido*, клавирске импровизације и *Хорска фантазија*. Тада је први пут композитор уз програм Шесте симфоније приложио писани текст као објашњење музике која ће се извести, наглашавајући да је то *више израз осећања, него сликање*. Иако су се сретали и ранији примери програмске музике почевши од периода ренесансе, *Пасторална симфонија* била је логичан след према *Фантастичној симфонији* Берлиоза и мноштву романтичарских дела различитих жанрова.

Бетовен, као велики заљубљеник у природу, пренео је њене предивне слике кроз пет нестандартних ставова симфонијског циклуса. После радости и усхићења композитора због доласка на село, други став нас води до потока са звуцима ковитлања воде и појем птица: славуја (флаута), препелице (обоа) и кукавице (кларинет), којима је дата улога солиста са каденцом. На месту трећег става се налази скерцо са рустичном игром сељака у одсеку трија. Забави се ближи крај доласком црних облака и првим капима кише. Без обзира на бројне примере *сликања* олује у музичкој литератури, овај је вероватно најверодостојнији: оркестарске снаге нарастају, а тромбони се појављују потпомогнути тимпанима. Атмосфера се стишава, облаци се разилазе, а флаута нас уводи у бајковите пределе, поново окупане сунцем којим доминира Еф-дур. Управо захваљујући Симфонији бр. 6, данас се Еф-дур сматра *пасторалним* тоналитетом, и најбољим могућим избором композитора за дочаравање сцена природе.

Симфонијске поеме **Рихарда Штрауса** (1864-1949), настале током последње две деценије XIX века, донеле су златни период развоја овог жанра. *Дон Жуан*, *Веселе догоровштине* *Тила Ојленшпигела*, *Тако је говорио Заратустра*, *Дон Кихот* и *Живот јунака* пронашле су своје стално место на концертном репертоару. У годинама које су следиле, Штраус се окренуо жанру опере. Као предак, 1915. године, написао је последњу у низу која по извођачком апарату, али и концепту, превазилази све друге до тада написане симфонијске поеме. Ово монументално дело (оригинално замишљено за преко 120 музичара) у једном ставу састављено је од 22 нанизана одсека. Кроз музику, инспирисану дивном природом, можемо пратити планинарење по Алпима, које обухвата временски период од изласка сунца, до поновног доласка ноћи. Сличну авантуру Штраус је као дечак доживео када се, због олује, група планинара у којој се налазио, изгубила у силаску са планине. Из првих скица које датирају из 1899. године, израсло је дело широких размера које прати наративни садржај. Иза њега се крије *гигантска листовска симфонијска форма са елементима увода, почетног алегра, скерца, лаганог става, финала и епилога*. Као основни композициони принцип доминира тонско сликање.

Из мистериозног почетка звукова тамне ноћи рађа се *планинска тема*, која ће се често сретати у даљем музичком току. Долазак дана који преовладава над ноћи је обележен светлим тоналитетом и узлазним мотивом, којим се у формалном смислу завршава увод. Успон на планину доноси два нова мотива, маршевски и фанфарни, описујући опасности на таквом путовању, у чијој се даљини чују звуци ловачког веселја. Улазак планинара у шуму обојен је тамнијим инструменталним бојама, при чему се тек повремено чује зов птица. *Лутање крај потока* доноси почетак новог формалног одсека – развојног дела – где доминирају каскадне фигуре, док је *Водопад* пример бриљантне инструментације. Кроз пасторалне прилике ливада и пашњака чују се звуци крављих звона, јодловања, па и блејања оваца, стварајући јаку музичку и визуелну слику планинских прилика. Пут ка врху постепено постаје све опаснији, па је и музички језик заостренији. *Мотив врха* је реминисценција на Штраусов почетни мотив из *Тако је говорио Заратустра*, у пасажу који постаје централни одсек дела, са панорамским приказом пред очима аудиторијума. То је истовремено и драматуршка кулминација, која се у *Елегији* продужава у лирску кулминацију, затишје пред долазећу олују, када се оркестар приказује у максималном саставу. Звучима муња, громава и јаке кише придодати су и различити звучни ефекти које је композитор предвидео за извођење. После кише, на крају дана, полако се помаља сунце. Са овим, завршним делом симфонијске поеме, постепено утихњују звуци чисте природе, која се припрема за крај бурно проведеног дана и поново улази у ноћ.

На првом компакт диску класичне музике на свету који је *Дојче Грамофон* издао у комерцијалне сврхе, 1983. године, налази се управо снимак *Алпске симфоније*, који је снимила Берлинска филхармонија предвођена Хербертом фон Карајаном.

Београдска филхармонија је први пут извела *Алпску симфонију* 1984. године под управом Ханса Графа, а након тога и 2013. године, под управом тадашњег шефа диригента Мухаја Танга.

Асја Радоњић

Новоименовани шеф-диригент Београдске филхармоније **Габријел Фелц** рођен је 1971. године у Берлину. Од 2013. године ради као генерални музички директор Дортмундске опере и шеф-диригент Дортмундске филхармоније. Након три веома успешне сезоне, уговор му је обновљен до 2023. године. После Филхармоније Алтенбург-Гере (2001–2005) и Штутгартске филхармоније (2004–2013), ово је трећи узастопни пут да обавља функцију шефа-диригента неког немачког оркестра. Необичним програмима и уочљивим побољшањем уметничког квалитета, успео је значајно да повећа посећеност концерата свих ових оркестара. Године 2007, Фондација *Сергеј Рахмањихов* је доделила Габријелу Фелцу и Штутгартској филхармонији награду *Prix Rachmaninow* за интерпретацију циклуса концерата са музиком Рахмањинова. Поред тога, Фелц је био главни гостујући диригент у Базелском позоришту (2008–2013), где је био заслужан за неколико оперских поставки, што је допринело томе да Базелско позориште 2009. и 2010. године буде проглашено за *Оперску кућу године*.

Од 1989. до 1994. године, Габријел Фелц је студирао на Музичкој академији *Ханс Ајзлер* у Берлину, на одсецима за дириговање и клавир. Након студија, постао је асистент Герду Албрехту у Хамбуршкој државној опери (1994–1995). Своје прве ангажмане добио је у опери у Либеку (1995–1997) и позоришту у Бремену (1997–2001).

Габријел Фелц је дириговао водећим оркестрима у Немачкој и иностранству, као што су Дрезденски државни оркестар Саксоније, Симфонијски оркестар Баварске радиотелевизије, Баварски државни оркестар, Немачки симфонијски оркестар из Берлина, Оркестар Концертхауса из Берлина, Оркестар Франкфуртске опере и музеја, Државна капела из Вајмара, Оркестар Националног театра из Манхајма, Бамбершки симфоничари, Есенска филхармонија, симфонијски оркестри радиотелевизија из Берлина, Келна, Лајпцига, Хановера и Сарбрикена, Немачки национални омладински оркестар, Симфонијски оркестар Бечког радија, Дански национални симфонијски оркестар, Бернски симфонијски оркестар, Базелски симфонијски оркестар, Оркестар Фламманске опере у Антверпену, Ирски национални симфонијски оркестар, Симфонијски оркестар из Сеула, Симфонијски оркестар из Милуза, као и Симфонијски оркестар из Гуангжуа, Кинески национални симфонијски оркестар и Пекиншки симфонијски оркестар. У сезони 2013/14, Габријел Фелц је имао веома успешан први наступ у Комичној опери у Берлину, са продукцијом опере *Војници* Бернда Алојза Цимермана, а у истој сезони дириговао је и *Холанђанина луталицу* у Баварској државној опери. Најважнији ангажман у сезони 2014/15 било је извођење Осме симфоније Густава Малера поводом прославе двестоте годишњице Музикферајна у Грацу.

Богата дискографија Габријела Фелца чини га једним од најистакнутијих диригената своје генерације. Репертоар обухвата великане од Моцарта и Бетовена преко Рахмањинова, Елгара, Прокофјева, Скрјабина и Рихарда Штрауса до Ноноа и Лигетија. Фелц је 2007. године започео снимање свих Малерових Симфонија (за продуцентску кућу *Dreyer-Gaido*) са Штутгартском филхармонијом. За сада су завршени снимци првих седам симфонија. Овај циклус је изузетно хваљен од стране критичара као *најнеобичнији и најконтраверзнији циклус последњих година*. Снимак дела *Intolleranza* Луиђија Ноноа са Бременском филхармонијом и хором Бременске опере под диригентском палицом Габријела Фелца је у јуну 2013. године добио

награду *Diapason d'Or*. Блу реј диск са делом *Белкис – краљица од Сабе* Оторина Респигија је објављен 2013. године, а ово остварење представља снимак првог извођења тог дела након светске премијере одржане 1932. године у миланској Скали. Телевизијска продукција дела *Аида на Рајни* донела је Фелцу огроман успех у целој Европи (уживо су је преносиле телевизијске куће Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) и објављена је на ДВД-ју.

Међу будућим пројектима треба поменути концерте и оперске поставке у Берлину, Цириху, Тајпеју, Келну, Грацу, Сендају и Сан Антонију.

Поштовани претплатници, обавештавамо вас да ће пред почетак сваког концерта Београдске филхармоније, у 19:30 часова, у Музичкој галерији Коларца, музиколог Маја Чоловић-Васић држати уводно предавање о делима која су на програму те вечери.

Поштовани посетиоци, молимо вас да искључите мобилне телефоне и обавештавамо вас да је за време концерата Београдске филхармоније строго забрањено фотографисање и коришћење уређаја за видео или аудио снимање. Желимо вам пријатно вече.